

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З МИСТЕЦТВОМ

6.010102 Початкова освіта

013 Початкова освіта

Спеціалізація «Дошкільна освіта»

Освітній рівень перший «бакалаврський»

Київ 2018

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« _____ » _____ 2018 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З МИСТЕЦТВОМ

6.010102 Початкова освіта

013 Початкова освіта

Спеціалізація «Дошкільна освіта»

Освітній рівень перший «бакалаврський»

Київ 2018

УДК 373.09.02
ББК 74.590

Методика ознайомлення дітей з мистецтвом: роб. прогр. навч. дисцип. [для студентів спеціальності 6.010102 Початкова освіта 013 Початкова освіта Спеціалізація «Дошкільна освіта» Освітній рівень перший «бакалаврський»] / уклад. О.А.Половіна, І.В.Кондратець, Ю.О.Волинець. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. – 28 с.

Розробники:

Половіна Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Кондратець Інна Вікторівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Волинець Юлія Олександрівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол № 2 від «05» вересня 2018 року

Завідувач кафедри дошкільної освіти
_____ Г.В.Беленька

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ М.А.Машовець

Години звірені з РНП, структура типова

© КУ імені Бориса Грінченка, 2018 рік

© Педагогічний інститут, 2018 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	5
Структура програми навчальної дисципліни	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни	8
III. Програма	9
<i>Змістовий модуль I.</i>	9
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МИСТЕЦТВОМ	
<i>Змістовий модуль II.</i>	9
МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ОБРАЗОТВОРЧИМ МИСТЕЦТВОМ	
<i>Змістовий модуль III.</i>	11
МУЗИЧНЕ ТА ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДНИК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом»	12
V. Плани семінарських та практичних занять	13
VI. Завдання для самостійної роботи	19
Карта самостійної роботи	21
VII. Система поточного та підсумкового контролю	22
VIII. Методи навчання	26
IX. Методичне забезпечення курсу	26
X. Рекомендована література	27
Основна	27
Додаткова	27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою дошкільної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану денної форми навчання для студентів спеціальностей 6.010102 Початкова освіта, 013 Початкова освіта, що здобувають спеціалізацію «Дошкільна освіта».

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9–736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-трансферної системи організації навчання. Програма визначає: обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики; алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом»; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Навчальний матеріал дисципліни «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом» ґрунтується на класичних та сучасних наукових дослідженнях у галузі естетики, педагогіки, психології, є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку дисциплін.

Вивчення дисципліни передбачає розв'язання низки **завдань професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації**, зокрема:

- усвідомлення важливості естетичного розвитку особистості;
- формування здатності до власної художньої діяльності та оволодіння педагогічним інструментарієм залучення дітей дошкільного віку до мистецтва;
- формування умінь щодо створення розвивального естетичного середовища в закладі дошкільної освіти;
- стимулювання мотивації саморозвитку та постійного фахового зростання.

Мета курсу – формування художньо-продуктивної компетентності майбутніх вихователів, що передбачає опанування системою знань щодо ознайомлення дітей дошкільного віку з різними видами мистецтва (образотворчим, музичним, театральним), володіння педагогічним інструментарієм включення дитини у різні види художньої діяльності.

Завдання курсу:

- формувати знання про вплив мистецтва на розвиток дитячої особистості;
- ознайомити студентів з видами образотворчої, музичної та театралізованої діяльності дітей дошкільного віку;

➤ формувати у студентів вміння методично грамотно застосовувати сучасні засоби та педагогічні технології формування художньо-практичної компетентності дітей в практиці роботи закладів дошкільної освіти.

Навчальна дисципліна «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом» спрямована на формування **фахових компетентностей**:

➤ **Здоров'язбережувальна:** *знання* про вплив мистецтва на фізичне та психічне (інтелектуальне та емоційне) здоров'я особистості; *уміння* організувати художню діяльність дітей дошкільного віку з врахуванням позитивного емоційного впливу різних видів мистецтва на здоров'я дитини.

➤ **Методична:** *знання* про види мистецтва, види образотворчої діяльності дітей дошкільного віку (малювання, ліплення, аплікація), види музичної діяльності (співи, слухання музики, музично-ритмічні рухи), види театралізованої діяльності, основи аніматорства; педагогічний інструментарій (методи, прийоми, форми роботи) ознайомлення дітей з мистецтвом; нормативно-правові та науково-методичні аспекти формування художньо-практичної компетентності дитини; складові та наповнення розвивального естетичного середовища; види планування та структуру плану освітнього процесу; *уміння* доцільно використовувати прийоми, методи та форми роботи задля вирішення освітніх завдань в роботі з дітьми різних вікових груп; добирати зміст знань про види мистецтва, враховуючи вікові особливості, потреби та інтереси дітей; визначати зміст мистецької освіти дітей дошкільного віку керуючись нормативно-правовою та науково-методичною базою; створювати розвивальне естетичне середовище у приміщенні закладу дошкільної освіти; планувати роботу з формування художньо-практичної компетенції дитини.

➤ **Практично-творча:** *знання* про засоби та педагогічні технології формування художньо-практичної компетентності дітей дошкільного віку; *уміння* творчо використовувати педагогічні технології; підбирати та виготовляти дидактичний матеріал для формування у дітей знань про види мистецтва, умінь художньо-практичної діяльності, описувати методику його використання; залучати дітей та батьків до різних форм роботи з ознайомлення дітей з мистецтвом (свята, розваги, художні виставки, екскурсії до музеїв, театрів тощо).

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 120 год. (4 кредити), із них 10 год. – лекції, 4 год. – семінарські заняття, 28 год. – практичні заняття, 42 год. – самостійна робота, 6 год. – модульні контрольні роботи.

Вивчення навчальної дисципліни «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом» триває впродовж VI та VII семестрів і завершується екзаменом.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	<i>Галузь знань 0101 Педагогічна освіта</i> <i>6.010102 Початкова освіта</i> <i>013 Початкова освіта</i> <i>Спеціалізація «Дошкільна освіта»</i> <i>Освітній рівень перший «бакалаврський»</i>	Нормативна
Модулів – 4		Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		3-й, 4-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: 2		6-й, 7-й
		Лекції
Вид контролю: екзамен 30 год.		10 год.
		Семінарські
		4 год.
		Практичні
	28 год.	
	Самостійна робота	
	42 год.	
	Модульний контроль	
	6 год.	
	Семестровий контроль	
	30 год.	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
Змістовий модуль I									
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МИСТЕЦТВОМ									
1.	Соціально-естетична сутність мистецтва			2	2				
2.	Мистецтво як інтегратор в освіті дітей дошкільного віку			2		4			
<i>Разом</i>		30		4	2	4	18	2	
Змістовий модуль II									
МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ОБРАЗОТВОРЧИМ МИСТЕЦТВОМ									
3.	Методи та форми організації образотворчої діяльності дітей дошкільного віку			2		12			
4.	Формування художньо-продуктивної компетенції дітей дошкільного віку			2		2			
<i>Разом</i>		30		4		14	10	2	
Змістовий модуль III									
МУЗИЧНЕ ТА ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДНИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ									
5.	Музичний супровід процесів життєдіяльності дітей дошкільного віку			2	2	10			
<i>Разом</i>		30		2	2	10	14	2	
<i>Екзамен</i>		30							
<i>Разом за навчальним планом</i>		120		10	4	28	42	6	

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МИСТЕЦТВОМ

Лекція 1. Соціально-естетична сутність мистецтва (2 год.)

Мистецтво як естетична категорія, форма суспільної свідомості, спосіб відображення життя в художній творчості (Е.Белкіна, О.Комаровська, В.Кудрявцев, Л.Масол, Н.Миропольська, Г.Падалка, О.Рудницька та інші). Функції мистецтва: естетична, гедоністична, освітня, сугестивна тощо (Ю.Борев, М.Каган). Види мистецтва: образотворче мистецтво (живопис, графіка, архітектура, скульптура, декоративно-ужиткове), музичне (пісенне, інструментальне, танцювальне), театральне, літературне мистецтво, кіномистецтво (В.Кандинський, Л.Левчук, О.Оніщенко). Формування у особистості естетичного ставлення до предметів та явищ довкілля та творів мистецтва (на основі наукових досліджень А.Адаскіної, Н.Аксаріної, Є.Аркіна, І.Беха, Л.Беленької, Л.Божович, Д.Ельконіна, А.Єремєєва, О.Запорожця, І.Кона, В.Котирло, Б.Кубланова, М.Лісіної, І.Левшина, Д.Леонтєєва, О.Мелік-Пашаєва, Н.Менчинської, С.Новосолової, С.Рубінштейна, П.Рудика, Б.Теплова).

Семінарське заняття 1.

Творчість – основа успіху (2год.)

Лекція 2. Мистецтво як інтегратор в освіті дітей дошкільного віку (2 год.)

Інтегративна функція мистецтва. Реалізація принципу інтеграції під час ознайомлення дошкільників з живописом, графікою, скульптурою, архітектурою, декоративно-ужитковим мистецтвом. Види образотворчої діяльності дітей дошкільного віку (малювання, ліплення, аплікація). Інтегративний потенціал музичного мистецтва. Види музичної діяльності (слухання, співи, музично-ритмічні рухи). Механізм інтегрованого впливу театралізованої діяльності на формування життєвої компетентності дітей дошкільного віку. Використання різних видів театру у роботі з дітьми дошкільного віку.

Практичне заняття 1. Реалізація принципу інтеграції у методиці ознайомлення дітей з мистецтвом (2год.)

Практичне заняття 2. Моделювання освітньо-естетичного простору закладу дошкільної освіти (2год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ОБРАЗОТВОРЧИМ МИСТЕЦТВОМ

Лекція 3. Методи та форми організації образотворчої діяльності

дітей дошкільного віку (2 год.)

Стимулювання образотворчої діяльності дітей дошкільного віку (на основі досліджень К.Демчук, О.Дронової, В.Котляра, О.Половіної, О.Саприкіної, Г.Сухорукової). Методи та прийоми ознайомлення дітей з образотворчим мистецтвом. Ілюстративні методи та прийоми навчання: спостереження, його види, обстеження предметів, використання природи, репродукцій художніх картин, дидактичних картин, орієнтирів (дидактичних, варіативних, стильових), показу способів зображення (повного часткового, фронтального, індивідуального). Словесні методи і прийоми навчання: пояснення, бесіда, запитання, художнє слово (вірші, приказки, загадки, прислів'я), вказівки. Аналіз та оцінка дитячих робіт. Види оцінок: загальна позитивна, диференційована, самооцінка, взаємооцінка. Практичні методи: вправлення в малюванні, ліпленні, аплікації, конструюванні, складанні описових розповідей за репродукціями художніх картин, моделювання композиції, тощо. Поєднання різних методів та прийомів в залежності від мети, віку та досвіду дітей. Гігієнічні та естетичні вимоги до проведення форм роботи з образотворчої діяльності. Форми ознайомлення дітей з образотворчим мистецтвом: заняття, майстерні, проекти, художньо-педагогічне спілкування. Види занять: за матеріалом (малювання, ліплення, аплікація), за способом зображення (за уявою, з природи, на пленері). Підготовка до організації образотворчої діяльності дітей дошкільного віку.

***Практичне заняття 3.* Властивості зображувальних засобів (2год.)**

***Практичне заняття 4.* Завдання та зміст малювання дітей 2-5 років (2год.)**

***Практичне заняття 5.* Завдання та зміст малювання дітей старшого дошкільного віку (2год.)**

***Практичне заняття 6.* Формування навичок аплікації у дітей 2-5 років (2год.)**

***Практичне заняття 7.* Формування навичок аплікації у дітей старшого дошкільного віку (2год.)**

***Практичне заняття 8.* Формування навичок ліплення у дітей дошкільного віку (2год.)**

Лекція 4. Формування художньо-продуктивної компетенції дітей дошкільного віку (2 год.)

Форми організації образотворчої діяльності. Види занять з образотворчої діяльності. Нетрадиційні підходи до організації образотворчої діяльності. Мистецькі проекти.

Практичне заняття 9. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з творами живопису (2 год.)

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III
МУЗИЧНЕ ТА ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДНИКИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Лекція 5. Музичний супровід процесів життєдіяльності дітей дошкільного віку (2 год.)

Види музичної діяльності в закладі дошкільної освіти (сприймання і переживання музики, пластичне відтворення емоційно-образного змісту музичних творів; співи та елементи підспівування (С.Науменко); оволодіння елементарними навичками гри на музичних інструментах; диригування музичними мелодіями, п'єсами, дитячим оркестром; музичні ігри, пов'язані з художньою літературою (народні хороводні ігри; дитячі опери за казками). Використання музики в повсякденному житті дітей у закладі дошкільної освіти. Музичний супровід різних видів дитячої діяльності: ігрова, пізнавальна, рухова тощо. Реалізація співпраці музичного керівника та вихователя під час організації різних форм музичної діяльності. Музичне виховання в сім'ї.

Семінарське заняття 3. Аніматорство у закладі дошкільної освіти (2 год.)

Практичне заняття 10. Слухання музики. Музикотерапія (2 год.)

Практичне заняття 11. Дитячий спів (2 год.)

Практичне заняття 12. Музично-ритмічна діяльність. Евритмія. Музичні привітання (2 год.)

Практичне заняття 13. Сучасний формат проведення свят і розваг у закладі дошкільної освіти (2 год.).

Практичне заняття 14. Театралізована діяльність дітей дошкільного віку (2 год.)

МЕТОДИЧНА КАРТКА

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МИСТЕЦТВОМ

Семінарське заняття 1.

Тема. Творчість - основа успіху (2 год.)

I. Теоретична частина.

1. Дискусійна платформа: «Ранній розвиток дитини: когнітивне насилля чи стимулювання творчої активності?»
2. Інтегративна функція образотворення: метод креативної структурованої імпровізації.

II. Практична частина.

Діагностика творчого потенціалу. Формування навичок критичного мислення під час аналізу альбомів для розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1

Додаткова література: 4

Практичне заняття 1.

Тема. Реалізація принципу інтеграції у методиці ознайомлення дітей з мистецтвом (2год.)

I. Практична частина.

Створення інтелектуальних карт (кластерів) для ознайомлення дітей дошкільного віку з мистецтвом на основі наукових розвідок Н.Гавриш.

Моделювання форм роботи педагога з дітьми на основі принципу інтеграції за Освітньою програмою для дітей від 2 до 7 років «Дитина».

II. Резолюція заняття.

1. Особливості організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти на засадах інтеграції: від теорії до практики.
2. Формування готовності до інтегрованої освіти у майбутніх педагогів.

III. Перевірка виконання самостійної роботи

Основна література: 1

Додаткова література: 2

Практичне заняття 2.

Тема. Моделювання освітньо-естетичного простору закладу дошкільної освіти (2год.)

I. Практична частина.

Створення та презентація ескізів освітньо-естетичного середовища в закладах дошкільної освіти

II. Резолюція заняття.

1. Створення освітньо-естетичного простору в закладах дошкільної освіти інших країн.
2. Вимоги до освітньо-естетичного середовища в закладах дошкільної освіти.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1

Додаткова література: 4

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ОБРАЗОТВОРЧИМ МИСТЕЦТВОМ

Практичне заняття 3.

Тема. Властивості зображувальних засобів (2год.)

I. Практична частина.

Дослідження зображувальних матеріалів (кольорові олівці, воскові олівці, темпера, гуашеві, акварельні фарби, харчові барвники тощо). Робота з палітрою.

II. Резолюція заняття.

1. Значення кольору для передачі фактури, настрою, оригінальності зображення під час малювання.
2. Формування уявлень про засоби виразності у малюванні (колір, форма, композиція).
3. Безпечність матеріалів, що використовуються в образотворчій діяльності.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 5

Практичне заняття 4.

Тема. Завдання та зміст малювання дітей 2-5 років(2год.)

I. Практична частина.

Вправлення у техніках малювання з дітьми 2–5 років за принципом ускладнення.

II. Резолюція заняття.

1. Формування інтересу до естетичної діяльності у дітей молодшого дошкільного віку на основі досліджень А.Бакушинського.
2. Створення умов для емоційно-піднесеного настрою дітей під час образотворчої діяльності.

Використання нетрадиційних технік малювання у роботі з дітьми молодшої та середньої групи. Індивідуальна та колективна образотворча діяльність

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1, 2
Додаткова література: 5, 6

Практичне заняття 5.

Тема. Завдання та зміст малювання дітей старшого дошкільного віку (2год.)

I. Практична частина.

Вправлення у нетрадиційних техніках малювання: малювання 3-D фарбами, малювання рідкою фарбою, малювання на різних поверхнях (плівка, скло, шпалери, паперові тарілки тощо), кляксографія, ниткографія, симетричне передруковування плям, малювання мильними бульбашками тощо.

II. Резолюція заняття.

1. Поєднання різних технік малювання для досягнення позитивного результату
2. Малювання з натури, за уявою, на пленері.
3. Дотримання естетичних вимог (охайність, привабливість, високий рівень техніки виконання).

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1, 2
Додаткова література: 5, 6

Практичне заняття 6.

Тема. Формування навичок аплікації у дітей 2-5 років (2год.)

I. Практична частина.

Моделювання заняття з дітьми молодшого дошкільного віку. Вправлення у прийомах симетричного вирізання, техніці силуетного вирізання, техніці обривання.

II. Резолюція заняття.

1. Навчання дітей дошкільного віку основам аплікації: гігієнічні вимоги, ускладнення методів та прийомів, матеріали, тематика.
2. Прийоми та методи навчання безпечного користування ножицями.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1, 2
Додаткова література: 5

Практичне заняття 7.

Тема. Формування навичок аплікації у дітей старшого дошкільного віку (2год.)

I. Практична частина.

Робота у підгрупах: створення колажу з використанням в аплікації різних матеріалів (засушені частини рослин, шматочки шкіри, тканин, хутра, намистинки, пайєтки, пір`я тощо).

II. Резолюція заняття.

1. Формування побутових навичок під час занять з аплікації.
2. Навчання дітей дошкільного віку елементам техніки «квілінг».
3. Навчання дітей дошкільного віку елементам техніки «декупаж».

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 5

Практичне заняття 8.

Тема. Формування навичок ліплення у дітей дошкільного віку (2 год.)

I. Практична частина.

Вправління у прийомах ліплення за принципом ускладнення: поділ цілого на частини, розкочування, скочування, розплющування, вдавлювання, витягування, притискання, заціплювання, з'єднування тощо для дітей 2-5 років. Формування навичок способів ліплення дітей старшого дошкільного віку (кільцеве наліплювання, виймання глини тощо). Декоративні прийомами ліплення (оборка, гравірування, нанесення рельєфів стекою та штампами).

II. Резолюція заняття.

1. Характеристика ліплення як значущого виду образотворчої діяльності.
2. Ускладнення прийомів ліплення у відповідності до вікових особливостей дітей.
3. Тематика ліплення у молодших, середній, старших групах.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 5

Практичне заняття 9.

Тема. Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з творами живопису (2 год.)

I. Практична частина.

Вправління в організації художньо-педагогічних спілкувань педагога з дітьми за творами живопису (за картинами Катерини Білокур, Тараса Шевченка, Архипа Куїнджі, Юрія Камишного, Івана Айвазовського, Олександра Шовкуненка, Сергія Шишка, Сергія Васильківського, Миколи Бурачека, Миколи Глуценка, Михайла Беркоса, Віктора Васнецова, Миколи Пимоненка, Федора Кричевського, Івана Марчука, Кетрін Фішер, Євгенії Гапчинської, Владислава Єрко, Костя Лавро, Катерини Штанко, Олесі Магеровської).

II. Резолюція заняття.

1. Методика ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з живописом: завдання, методи, прийоми.
2. Формування уявлень про жанри живопису, засоби виразності (колір, колорит, перспектива, композиція).

3. Форми роботи з ознайомлення дітей з творами живопису.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 1

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III
МУЗИЧНЕ ТА ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДНИКИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Семінарське заняття 3.

Тема. Аніматорство у закладі дошкільної освіти (2 год.)

I. Теоретична частина. Питання для обговорення

1. Аніматор та ігромайстер: шляхи формування майстерності (за педагогічним досвідом Миколи Шутя).

2. Інновації в театралізованій діяльності Н.Сиротич.

3. Аквагрим.

4. Метод креативної структурованої імпровізації О.Драча та можливості його використання у роботі з дітьми.

II. Рефлексія.

Основна література: 1, 4

Додаткова література: 7

Практичне заняття 10.

Тема. Слухання музики. Музикотерапія (2 год.)

I. Практична частина.

Вправлення у методичних прийомах організації слухання музики в різних вікових групах. Раціональне використання опосередкованих засобів сприймання музичних творів. Музикомалювання. Музикорелакс. Музичне аранжування і пісочна анімація.

II. Резолюція заняття.

1. Педагогічні умови повноцінного сприймання музики дітьми дошкільного віку.

2. Взаємозв'язок музичної, емоційної та рефлексійної культури у вихованні дитини.

III. Рефлексія.

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 3

Практичне заняття 11.

Тема. Дитячий спів (2 год.)

I. Практична частина.

Вправлення в прийомах звукоутворення, дихання, дикції, чистоті інтонування, мелодійності. Вправи на розвиток слуху. Методи та прийоми навчання співу.

II. Резолюція заняття.

Чому дітям краще виконувати пісні з дитячого репертуару?

III. Рефлексія.

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 3

Практичне заняття 12.

Тема. Музично-ритмічна діяльність. Евритмія. Музичні привітання (2 год.)

I. Практична частина.

Моделювання студентами ритмічних хвилинок, музично-ритмічних вправ, музичних руханок, музичних пауз та музичних привітань.

II. Резолюція заняття.

Музично-ритмічна діяльність дітей дошкільного віку: від наслідування до імпровізації.

III. Рефлексія.

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 2, 7

Практичне заняття 13.

Тема. Сучасний формат проведення свят і розваг у закладі дошкільної освіти (2 год.).

I. Практична частина.

Створення та презентація сценаріїв свят та розваг (робота у підгрупах).

II. Резолюція заняття.

Як зробити свято для дітей справжнім святом?

III. Рефлексія.

Основна література: 1, 3, 4

Додаткова література: 3

Практичне заняття 14.

Тема. Театралізована діяльність дітей дошкільного віку (2 год.)

I. Практична частина.

Вправлення у методах та прийомах використання різних видів театру: театр ляльок, пальчиковий театр, театр рукавичок, тіньовий театр, театр наколінників, театр кухликів тощо. Вправлення у вербальних (інтонаційна виразність, емоційна виразність, дикція, мелодика) та невербальних (міміка, пантоміміка) прийомах транслювання образу. Вправлення у роботі з зерном образу.

II. Резолюція заняття.

Театралізована діяльність дітей дошкільного віку: аматорство чи професіоналізм?

III. Рефлексія.

Основна література: 1, 4

Додаткова література: 4

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МИСТЕЦТВОМ

Самостійна робота 1. (18 год.)

1.1. Побувати на **екскурсії** (з поданого переліку обрати 2 заклади і принести квиток та фотозвіт):

- Національний музей «Київська картинна галерея», вулиця Терещенківська, 9
- Національний художній музей України, вулиця Михайла Грушевського, 6
- Музей сучасного мистецтва України, вулиця Глибочицька, 17
- Центральний Будинок художника, вул. Січових Стрільців, 1-5
- Національний музей українського народного декоративного мистецтва, вулиця Лаврська, 9
- Художня галерея Євгенії Гапчинської «Галерея Щастя «GAPCHINSKA», вул. Михайлівська, 16
- Центр сучасного мистецтва M17, вулиця Антоновича, 102
- Київська міська галерея мистецтв «Лавра», вулиця Лаврська, 1
- PinchukArtCentre, вул. Велика Васильківська/Басейна, 1/3-2

1.2. Зробити **презентацію творів мистецтва** за художніми напрямками: міфологічний реалізм античності, середньовічний символізм, реалізм епохи відродження, бароко, класицизм, просвітительський реалізм, сентименталізм, романтизм, критичний реалізм XIX ст., реалізм XX ст., експресіонізм, сюрреалізм, екзистенціалізм, абстракціонізм, поп-арт, гіперреалізм, хеппінг (один за вибором студента).

Вимоги до презентації:

- кількість слайдів – 10;
- наявність ілюстрацій, що демонструють характерні ознаки обраного студентом художнього напрямку у різних видах мистецтва (образотворче, музичне, театральне, літературне);
- наявність на слайдах з ілюстраціями назви твору та автора;
- посилання на інтернет-ресурси за темою презентації;
- лаконічність у визначенні особливостей презентованого художнього напрямку (5-7 характерних ознак).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ОБРАЗОТВОРЧИМ МИСТЕЦТВОМ

Самостійна робота 2. (10 год.)

Розробити екскурсію для дітей дошкільного віку (музей або галерея за вибором студента) з врахуванням наступних вимог:

- тривалість екскурсії до 30 хв.;
- кількість об'єктів для детального огляду 5-7;
- коротка інформація про експонат, доступна для сприймання дітьми;
- питання проблемного характеру для активізації дітей;
- форма закріплення вражень від екскурсії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III МУЗИЧНЕ ТА ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДНИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота 3. (14 год.)

Розробити, апробувати та представити мистецький міні-проект (тема за вибором студента) для дітей дошкільного віку.

Вимоги до проекту:

- ✓ спрямованість на вирішення завдань формування предметно-практичної та художньо-продуктивної компетенції (за БКДО в Україні, 2012р.);
- ✓ наявність 3-х етапів проекту (підготовчий, технологічний, заключний);
- ✓ забезпечення синкретичності (поєднання, злиття) різних видів мистецької діяльності дітей (образотворчої, музичної, театралізованої), що спрямовані на реалізацію мети проекту;
- ✓ використання мистецтва як інтегратора в освіті дітей дошкільного віку;
- ✓ врахування провідного виду діяльності дітей дошкільного віку (гра);
- ✓ реалізація методів та прийомів стимулювання творчої та діяльнісної активності;
- ✓ передбачення активного залучення батьків до проекту;
- ✓ реалізація здоров'язберезувальної компоненти дошкільної освіти.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МИСТЕЦТВОМ		
Тема 1. Соціально-естетична сутність мистецтва (8 год.)	Семінарське заняття	10
Тема 2. Мистецтво як інтегратор в освіті дітей дошкільного віку (10 год.)	Практичне заняття	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ОБРАЗОТВОРЧИМ МИСТЕЦТВОМ		
Тема 3. Методи та форми образотворчої діяльності дітей дошкільного віку (8 год.)	Практичне заняття	10
Тема 4. Формування художньо-продуктивної компетенції дітей дошкільного віку (2 год.)		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III МУЗИЧНЕ ТА ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДНИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ		
Тема 5. Музичний супровід процесів життєдіяльності дітей дошкільного віку (14 год.)	Семінарське, практичне заняття	60
<i>Разом: 42 год.</i>	<i>Разом: 90 балів</i>	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі презентацій практичної роботи та з використанням роздрукованих завдань:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З МИСТЕЦТВОМ

МКР – 1. Хрестоматія літературних творів для дітей, мотиви яких доцільно використовувати для організації образотворчої діяльності. Вимоги до виконання завдання: 20 творів (казки, оповідання вірші) по 10 для дітей 2-5 років та 10 для дітей старшого дошкільного віку; відповідність змісту твору для сприймання дітьми певного віку (молодшого та старшого дошкільного); відповідність змісту твору темам занять з образотворчої діяльності, визначених у програмі «Дитина»; вказування автора твору, теми заняття, якій відповідає твір; наявність списку літературних джерел, з якого взяті твори. (10 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ОБРАЗОТВОРЧИМ МИСТЕЦТВОМ

МКР – 2. Тематичний каталог зразків-орієнтирів з малювання для дітей дошкільного віку. Вимоги: узгодженість робіт з тематикою, визначеною у програмі «Дитина» у розділі «Малювання»; дотримання естетичних вимог (охайність, привабливість, високий рівень техніки виконання).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ МУЗИЧНЕ ТА ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДНИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

МКР - 3. Мистецьке есе з теми «Виховний потенціал театральної вистави»

Вимоги:

- розуміння визначальних рис написання есе (фр. «нарис», «спроба»): невеликий за обсягом твір 1 – 1,5 сторінки друкованого тексту (формат А 4); довільна композиція; суб'єктивний погляд на речі; парадоксальна манера мислення; образність, афористичність;

використання запитань і асоціацій, проведення аналогій, порівнянь і паралелей;

- наявність індивідуальних роздумів, висловлювань і вражень щодо конкретної події;
- висвітлення виховного аспекту побаченої театральної вистави.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

➤ **Методи візуального контролю:** перевірка виконання самостійних робіт.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 7.1

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю за VI семестр.

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього max	Всього min
1.	Відвідування лекцій	1	5	5	2
2.	Відвідування семінарських занять	1	2	2	1
3.	Відвідування практичних занять	1	14	10	8
4.	Виконання домашнього завдання	1x20 1x10 1x60	3	90	40
5.	Відповідь на семінарському занятті	10	1	10	5
6.	Відповідь на практичному занятті	10	14	140	84
7.	Модульна контрольна робота	25	3	75	54
Разом				332	194

Максимальна кількість балів – 332

Мінімальна кількість балів – 194

Зважаючи на те, що дисципліна завершується екзаменом, максимальна кількість балів допуску до екзамену – 60 балів. Тому коефіцієнт розраховуємо наступним способом:

Розрахунок максимальної кількості балів:

Максимальна кількість балів за навчальну дисципліну – 332

Коефіцієнт до розрахунку (без екзамену) – $332:60=5,53$

Розрахунок $332:5,53 = 60$ балів;

екзамен – 40 балів;

усього 100 балів; оцінка за шкалою – А.

Розрахунок мінімальної кількості балів:

Мінімальна кількість балів за навчальну дисципліну – 194

Розрахунок $194:5,53= 35$ балів;

екзамен – 25 балів; усього 60 балів;

оцінка за шкалою – Е.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«задовільно»	E
69 – 74		D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Розподіл балів, що отримують студенти за вивчення тем модулів.

Кожен модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських, практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У табл. 7.3.1 та 7.3.2 представлено розподіл балів, що присвоюються бакалаврам упродовж вивчення дисципліни «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом».

У табл. 7.3.1 представлено розподіл максимальної кількості балів, що присвоюються бакалаврам за вивчення дисципліни «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом».

Таблиця 7.3.1

Розподіл балів (max), які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Загальна сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	
T1	T2	T3	T4	T5	60
51,4	51,4	51,4	51,4	51,4	
МКР – 1 (25 балів)		МКР – 2 (25 балів)		МКР – 3 (25 балів)	
Максимальна кількість балів у семестрі 332 (коефіцієнт – 5,53)					

У табл. 7.3.2 представлено розподіл мінімальної кількості балів, що присвоюються бакалаврам за вивчення дисципліни «Методика ознайомлення дітей з мистецтвом» у VI семестрі.

Таблиця 7.3.2

Розподіл балів (min), які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Загальна сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	
T1	T2	T3	T4	T5	35
28	28	28	28	28	
МКР – 1 (18 балів)		МКР – 2 (18 балів)		МКР – 3 (18 балів)	
Мінімальна кількість балів у семестрі 194 (коефіцієнт – 5,53)					

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні*: виконання практичних завдань.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ презентації;
- ✓ робоча навчальна програма.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; наук. ред. Г.В.Беленька; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертугіна та ін. – К.: Київ.ун-т ім.Б.Грінченка, 2016. – 352с.
2. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / Г. В. Сухорукова, О. О. Дронова, Н. М. Голота, Л. А. Янцур. – К.: СЛОВО, 2011. – 376 с.
3. Романюк І. А. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / І. А. Романюк. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 280 с.
4. Школа ігромайстерності : Метод. матеріал / М. Шуть. – К. : Видавничий дім «Шкільний світ» : Видавництво Л. Галіцина, 2006. – 128 с. – (Б-ка «Шкільного світу»).
5. Шоломович С., Рудченко И., Зинич Р. Методика музикального виховання в детском саду. – Издание третье, исправленное, дополненное. – К. : Музична Україна, 1985. 144 с.

Додаткова:

1. Барб-Галль Франсуаза. Як розмовляти з дітьми про мистецтво [Текст] / пер. з франц.Софії Рябчук. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. – 192 с.
2. Науменко Т. Музичне виховання найменших: інтегровані заняття / Т. Науменко. – К. : Шкільний світ, 2007. – 128 с.
3. Нечай С.П. Підготовка майбутніх вихователів до поліфункціонального застосування музики в аудіальному розвитку дошкільників : теорія і практика: монографія / С. П. Нечай. – Видання 2-ге, доопрацьоване. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2015. – 460 с.
4. Семенов О.С. Формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі: монографія/Олександр Сергійович Семенов. – Луцьк: ПДВ «Твердиня», 2017. – 520с.
5. Половіна О.А. Педагогічний супровід образотворчої діяльності дітей: розширюємо можливості, збагачуємо досвід / Половіна О.А.// Вихователь-методист дошкільного закладу. – № 9 – 2016. – С.45-50
6. Шульга Л. М. Барвіста радість. Розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку на заняттях із малювання. 3-є вид., виправ. й доп. / Л. М. Шульга. – Методичний посібник. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2017. – 336 с.
7. Федій О.А. Естетотерапія. Навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: «Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. – 304 с.

Робоча навчальна програма

«МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З МИСТЕЦТВОМ»

Укладачі: Половіна О.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Кондратець І.В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Волинець Ю.О., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

ББК 74.147 Методика ознайомлення дітей з мистецтвом: роб. прогр. навч. дисцип. [для студентів спеціальності 6.010102 Початкова освіта, 013 Початкова освіта спеціалізація «Дошкільна освіта» освітній рівень перший «бакалаврський»] / уклад. О.А.Половіна, І.В.Кондратець, Ю.О.Волинець. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. – 28с.